

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.</p>
--	--	---

4928 1906.

Circular

cătră toate oficiile protoprezviterale și parohiale, cătră toți preoții și învățătorii, și cătră comitele parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului român ortodox din Arad.

Ne-am convins, că jertfele materiale, aduse de poporul nostru pe altarul școlii confesionale, rămân în însemnată măsură zădărnice prin faptul, că băeții de școală, pentru a cărora luminare se aduc acele jertfe, nu frecventează școala regulat, și că cu deosebire cursul învățământului rapetițional lasă foarte mult de dorit.

Acest păcat, greu în sine și incalculabil în urmările rele pentru interesul nostru școlar-cultural, a luat în timpul din urmă proporțiuni îngrijorătoare, cari impun Consistorului datorința, de a lua măsuri în consecvență, mai ales și pentru acel motiv, că răul acesta se lățește nu numai din pricina unor ispite și mizerii venite din afară, ci și din cauza întrelăsării de datorințe din partea unor organe și persoane, puse a controlă și a promovă nemijlocit frecvența școlară.

Chestiunea frecventării școlii și a procedurii în cauză, e regulată deja atât prin factorii externi, cât și prin dispozițiunile cuprinse în §§. 144., lit. b) și 147 lit. A). din „Regulamentul pentru organizarea învățământului“; astfel apoi Consistorului îi revine numai să stabilească răspunderile și să iee măsurile cuvenite, față de organele aflate eventual vinovate, pe temeiul §-lui 2. litera a) respective f), diin „Regulamentul disciplinar“, pentru neîmplinirea oficiului respective călcarea datorințelor de oficiu, — pentrucă e un greu păcat aceea, că, din pricina nefrecvențării școlii, profitul intelectual și moral — lu-

minarea minții și cultivarea inimii — susținătorilor de școli confesionale și al fiilor lor stau mai pe jos de măsura jertfelor materiale, aduse peste tot pentru școală an de an.

Deaceea poftim și îndatorăm toate organele noastre subalterne: inspectorii școlari, cler, oficii și comitetele parohiale precum și învățătorimea noastră, ca pentru viitor să iee la cunoștință aceste dispozițiuni spre strictă conformare sub urmările procedurii legale:

1. Articolul de lege XXVIII din 1876, în §-ul 6 punct 3, obligă antistia comunală, ca două luni înainte de începerea anului școlar să conscrie pruncii obligați la școală și lista lor să o transpună la comitetul parohial. În temeiul acestei legi, fiecare oficiu parohial în prima jumătate a lunii Iuliu din fiecare an, are să ceară dela antistia comunală lista pruncilor de confesiunea noastră, obligați la școală, și comparându-o cu lista sa proprie, pe care o va face la începutul lunii lui Iuliu, va stabili definitiv conspectul pruncilor deobligați la școală pentru anul școlar viitor.

2. In 15 Septemvrie st. v. oficiul parohial va compune conspectul elevilor înscriși la școala noastră confesională, și acest conspect îl va înaintă antistiei comunale. Va cere apoi dela aceasta antistie să-i arate: cari elevi de confesiunea noastră sunt înscriși în alte școli din comună. Pe baza acestor două conspecte apoi oficiul parohial va face conspectul acelor prunci obligați la școală, cari nu sunt înscriși la nici o școală, și, înaintând acest conspect antistiei comunale, va cere acesteia să iea dispozițiunile de lipsă pentru înscrierea și a acestor prunci, având să urmărească cu atențiune dacă antistia comunală în aceasta afacere și-a făcut ori ba datorința, căci noi din partea noastră facem pe învățători și oficiul parohial răspunzători pentru cazul, dacă vre-un obligat la

școala de confesiunea noastră de fel nu ar cercetă nici o școală.

De sine înțeles: copiii cu defecte organice mai grave, precum și cei cu defecte sufletești, apoi cei săraci încât să nu fie în stare a se prevedea cu îmbrăcăminte recerută (socotind aci și pe țigani), vor trebui absolvați de sub îndatorirea de a cercetă școala, peste tot.

3. Lista obligațiilor la școală, fiind odată stabilită, are să rămână *neschimbată* pentru întreg anul școlar.

4. După aceasta învățătorii nostri sunt îndatorați, sub urmări disciplinare, să facă la timp rapoartele semilunare despre absentanți către antistiile comunale, precum și cele lunare către inspectorii nostri școlari.

5. Când antistia comunală — care de altfel de-a-dreptul e răspunzătoare față cu organele administrative pentru neluarea măsurilor față cu părinții absentătorilor dela școală și e îndatorată a cere dela învățătorii lista absentanților — nu și-ar face datorința de a promova frecvența școlară, ci ar întrelăsa pedepsirea la timp a părinților; sau când antistia comunală ar lăsa să se aglomereze pedepse mai multe, și le-ar executa deodată creând greutatea poporului: în atari cazuri învățătorul va avea să se pună numai decât în conțelegere cu conducătorul oficiului parohial iar acesta are să raporteze grabnic despre acele neorânduiri protoprezviterului-inspector, care la rândul său să întrevină la oficiile administrative, — întrucât demersurile acest: nu ar duce la rezultatul dorit, inspectorul va face raport Consistorului. — Punem însă îndatorire inspectorilor nostri școlari, ca în cazurile de nefrecvență regulată a școlii și când iau demersuri în cauză, să aibă în deosebită vedere: *timpul* când se neglijează cercetarea școlii în decursul anului; *umblarea vremii*, nu cumva aceasta împedecă cercetarea școlii, precum și referințele topografice ale respectivelor comune și întrebarea: de nu cumva absentanții sunt slab ori rău îmbrăcați. În toate celelalte cazuri să se procedă cu rigoarea deamă de interesul legat de cercetarea școlii.

6. În caz de aglomerarea sau îngrămădirea de pedepse neîncasate la timp, precum și cazurile de încasare cumulativă sau deodată a acestor pedepse, oficiul protopopesc va cerca: nu cumva sunt părtașe în vinovăția aceasta și organele noastre parohiale. În raportul despre atari cazuri protoprezviterii-inspectorii școlari vor avea să ne arate limpede: de e vina a organelor noastre, ori dacă nu, a cui e vina?

7. Pedepsele pentru nefrecvențarea școlii, conform §-lui 4 al articolului XXXVIII de lege din 1868, sunt: la prima arătare 1 cor., la a doua 2 cor., la a treia 4 cor., la a patra

arătare 8 cor., pentru fiecare copil absentat fără scuză; în rândul al cincelea impune legea a se da unui atare băiat un tutore, care să îngrijască a-l purta la școală pe un atare copil, de care nu îngrijesc părinții trupești.

Pedepsele în bani are a-le stabili comitetul parohial sub propria sa răspundere; încasarea are a o face antistia comunală, totdeauna la timp și numai în *bani gata*.

8. Pedepsele încasate de antistiile comunale pentru nefrecvențarea școlii vor trebui administrate regulat la mâna prezidentului comitetului parohial și vor avea să fie întrebuițate numai și numai pentru scopuri școlare; în locul prim pentru prevederea elevilor buni, dar săraci, cu cărți și recvizite școlare; dacă sumele încasate din pedepse trec peste aceste trebuințe, restul se va folosi pentru ajustarea salei de învățământ cu recvizitele și utenziile necesare.

Când însă avem a face cu pedepse neîncasabile în bani, părinții copiilor respectivi pot fi și trebuiesc constrinși pe cale civilă să facă școlii acelea servicii reale, în a cărora îndeplinire poate fi decretată după lege schimbarea pedepselor bănești.

9. La finea fiecărui an școlar, oficiul parohial va compune rațiociniul despre sumele încasate din pedepsele aceste și despre folosirea lor, cari rațiocinii se vor subșterne într'un exemplar superiorității școlare diecezane, pe lângă raport, deodată cu celelalte socoți.

Consistorul e deplin convins că, pe lângă dispozițiunile de mai sus se recere în deosebi, ca clerul nostru parohial să pună în serviciul cauzei și mijloacele date de *amvon* și de *referințele pastorale* cu credincioșii. Clerul parohial și-ar îndeplini o însemnată datorință, dacă, față cu necercetarea școlii, ar pune în cumpănă toată dragostea de cauză și toată puterea cuvântului, cu vreme și fără de vreme.

De aceea și punem la inima preoțimei aceasta îndatorire strictă, cu acel adaus, că, fără a așteptă ordin special dela Consistor și dela inspectorul tractual de școale, să *cuvinteze în biserică*, la toate prilejurile bine venite, la tot cazul însă când regresează ori stagnează frecvența școlară — chiar cât mai de mai multe ori, *despre importanța școlii, despre datorința* ca om și ca părinte ori ca tutore, de a purta băieții regulat la școală, despre măsurile legilor regnicolare și ale celor bisericesti pentru a constrânge regulata cercetare a școlii, precum și despre intențiunile, din cari au izvorât acele dispozițiuni ale legilor statului și ale bisericii.

Aceste dispozițiuni vor avea să se comunice prin cetire d'a ntregul și comitetelor parohiale cu acel scop și cu aceea îndatorire, ca și aceste

corporațiuni să ia cunoștință despre partea ce le privește și să se conformeze strict pentru a contribui la înaintarea cercetării regulate a școlii. Conducătorii oficiilor parohiale vor avea să explice membrilor de comitet aceste dispozițiuni, cari însă la nici un caz nu pot forma în comitet obiect de discuțiune, ci numai de luare la cunoștință pentru acomodare.

Arad, din ședința școlară dela 27 Iunie 1906.

Consistorul eparhial.

Nr. 2630/1906.

Circular

cătră toate oficiile protoprezviterale și parohiale, cătră toți preoții și învățătorii, și cătră comitetele parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului român ortodox din Arad.

Adeseori ni-se fac arătări, că salarele învățătoarești nu se plătesc regulat și la timp, ceea ce nu numai că e în detrimentul subsistenței învățătorilor noștri, ci lipsurile lor, provenite din atari cauze, se resfrâng și asupra prevederii învățământului.

Tot astfel a aflat Consistorul, că se ivesc uneori iregularități în chestia încasării acestor salare din cauza, că unii învățători, sub cuvântul neajunsurilor, încasează de adreptul dela parohienii contribuenți competențele învățătoarești.

Alteori se ivesc neorândueli din cauza, că învățătorii — unii din ei — se subtrag de a da mână de ajutor oficiilor parohiale la facerea repartiției culturale și în alte agende scripturistice, de unde provine — uneori direct, alteori indirect — că în special și lucrările pentru repartițiunea și încasarea salarelor învățătoarești sufăr întârziere.

Înțelegem atât greutățile — economice-financiare ale poporului nostru susținător de școale, cât și neajunsurile învățătorimei. Avem însă deplină convingere, că sunt la mijloc și cauze de alta natură, din cari învățătorii nu-și primesc regulat salarele.

Organele parohiale încă nu-și fac uneori datorința în aceasta privință și nu se interesează de ajuns pentru încasarea și solvirea regulată a acelor salare.

Aceasta intrelăsare a datorințelor o calificăm deci de delict disciplinar față cu persoanele și organele, pe cari le vom afla pe viitor a fi vinovate în aceasta privință. De aceea, pentru regularea chestiunii în ambele direcțiuni, liberăm următoarele dispozițiuni.

1. Comitetele noastre parohiale, se îndatorează sub răspunderea morală și materială, să iee la timp toate măsurile recerute pentru încasarea și solvirea regulată a salarelor învățătoarești, totdeauna pe lună, înainte.

sarea și esolvirea regulată a salarelor învățătoarești, totdeauna pe lună, înainte.

În cazuri extreme, când din o pricină ori din alta nu s'ar fi făcut la timp încasarea salarelor, intru cât biserica nu ar putea împrumută suma necesară pentru acoperirea salarului învățătoareesc restant, comitetele parohiale se îndatorează a contrage, cu prealabila știre și învoire a protoprezviterului-inspector școlar concernent, un împrumut interinmal pe garanța personală a membrilor comitetului parohial. În caz de atari împrumuturi, de sine înțeles, procentele împrumutului să nu se detragă din salarul învățătorului.

Când stăruințele comitetelor parohiale, de a încasă regulat salarele învățătoarești, vor fi zădărnice din o parte ori din alta, va trebui să se recurgă la ajutorul organelor politice, cari, în virtutea §-lui 7 al articolului de lege XXVI din 1893 sunt îndatorate a face încasarea restanțelor de salare învățătoarești. În caz, când antistia comunala ar neglija ori denegă împlinirea acestei datorințe, oficiul parohial va avea să raporteze protoprezviterului concernent pentru a cere întervenirea preturei, respective pentru a raportă aici în caz de refuzare d.n partea preturei.

Intru cât însă, în cazuri de atari încasări prin antistiile comunale, ni s'au adresat plângeri, că unele antistii nu fac socoți la timp despre încasările culturale, și că afirmativ se fac și alte abuzuri, — oficiile și comitetele parohiale sub răspundere morală și materială să ceară din an în an, la timpul său, socoți în regulă dela antistiile comunale despre încasările culturale.

2. Se interzice strict și sub urmări de disciplină învățătorimei de a mai încasă — fie din orice cauză și sub orice cuvânt — deadreptul dela contribuenții culturali bani ori naturale, sau ori și alt ceva fel de competențe în salarul învățătoareesc, prin ce de alt fel se produce numai confuzie în administrația parohială și întârziere în privința încasării corecte și în regulă a salarelor învățătoarești.

3. Pentru știre și acomodare se atrage atențiunea învățătorimei — și adecă și în propriul interes al încasării salarelor — asupra îndatoririi cuprinse în §-ul 106 al instrucțiunii de sub Nr. ad. 8591/901, relativ la administrarea averilor bisericesti-școlare și fundamentale, de a da oficiilor parohiale mână de ajutor în genere în agendele scripturistice în afacerile indicate în susprovocatul § al instrucțiunii.

4. După-ce apoi dispozițiunile de mai sus sunt menite a regulă definitiv chestiunea încasării și plătirii regulate a salarelor învățătoarești, pentru viitor Consistorul nu va mai primi jalbe directe dela învățătorime în privința salarelor

restante înainte de a se fi luat dispozițiile cuvenite din partea protoprezviterului-inspector școlar, și tot așa va uză de *toată rigoarea față cu acei învățători, cari pentru viitor s'ar adresă* — ca unii în trecut — *organelor politice*, cu încungiurul și desconziderarea Consistorului, în chestia încassării salarelor sale restante, sau în chestia a ori cărei alteia pretenziuni formulate, ori formulănde, în legătură cu beneficiul învățătoresc.

5. Acest circular va avea să se cetească de a întregul în ședința comitetului fiecărei parohii pentru luare la cunoștință protocolară, iar învățătorii vor da revers oficiului parohial conernent, că circularul i-s'a comunicat pentru orientare în nex cu punctul 4 al acestor dispozițiuni.

Arađ, din ședința consistorială, ca senat școlar, dela 27 Iunie 1906.

Consistorul eparhial.

Apel

cătră învățătorii greco-orientali români din Bihor.

Am cetit în »Néptanitók Lapja« Nr. 33 a. c. veste pentru noi, că Ministrul unguresc de culte și instrucțiune a aprobat statutele noastre, ale Reuniunii învățătorilor gr. or. rom. de sub jurisdicțiunea Consistorului din Oradea-mare.

După atâta timp îndelungat, așa dară avem și noi Bihoreni statute aprobate. Ne și trebuiesc, căci de cinci ani nu ne-am văzut unii pe alții. De cinci ani nu ne-am auzit glasul. De cinci ani nu ne-am putut spune durerile și dorințele noastre. De atâta timp, nici o ispravă nu am făcut; n'am progresat nimic.

După o degenerare de atâta timp, ne vine a crede, că dupăce statutele vor sosi la Venerabilul Consistor, acesta numai decât ne va conchemă într'o adunare generală. Aceasta pentru noi este de lipsă, ca pânea de toate zilele. Acel moment îl și așteptăm cu dor.

Când aduc vestea din chestiune spre știre, îmi permit a face de pe acum următorul apel:

Iubiți colegi!

Ori și unde vom merge din comitatul nostru, despre noi numai bine nu vom auzi. Cu toții ne vorbesc de rău și își bat joc de noi. Și cu tot dreptul, pentrucă noi, numai sinceri să fim, și acuma în secolul al XX-lea dormim somnul cel de moarte. Pe când colegii nostri de sub alte consistoare scriu, edau studii, țin conferințe, fac excursiuni, cu un cuvânt lucrează pe terenul școlar, noi, nu aparem nicăuri. Prin ziare noi aparem numai la alegeri de deputați și și atunci numai spre rușinea neamului.

Cred de sosit timpul, ca și noi, să ne punem pe lucru. Să arătăm lumii, că și noi trăim. Numai lucrând din toate puterile și umăr la umăr vom pute șterge de pe noi vorbele batjocoritoare ce le folosesc unii și alții despre noi.

Desamorteala și trezirea noastră din somnul cel de veci să o arătăm la prima adunare generală ce se va ținea. Văzându-ne întruniți, numai decât să ne constituim, ca în viitor se putem și noi lucră regulat. La constituire bine să băgăm de seamă. Să alegem în fruntea noastră bărbați, cărora le place să lucreze și cari sunt însuflețiți pentru înaintarea și prosperarea noastră și a școalelor noastre confesionale. Bărbați, cărora să le putem spune durerile și dorințele noastre. Bărbați, cari se pricep în cauzele școlare. Sunt și între noi astfel de oameni, deci conducători în fruntea noastră să alegem numai bărbați din sinul nostru.

Numai în acest mod și lucrând din toate puterile și umăr la umăr vom putea arăta lumii, că și noi trăim.

La revedere!

Miersig, în ziua Adormirei Născ. de D-zeu.

Julian Paguba,
inv.

Învățătura universalului moral

de:

Szitnyai Elek.

(Urmare și fine).

Dacă nu află acel mijloc, prin care poate merge mai departe, dacă dă de impedimente, se transformă, se preface în altă putere. Aci însă involuntar ne vine întrebarea: cari sunt acele mijloace, prin cari binele și răul pot trece, și de ce natură este fenomenul, care se estinde mai departe? Ce se estinde mai departe, așadar binele și răul, în primul rând este cugetarea, mersul de idei. Însă fiecare cugetare s'a produs din simțurile corporale; simțurile corporale se nasc din iritamente fizice, cum sunt: lumina, culoarea, gustul șel. Așadar cugetul în forma lui originală, se estinde mai departe ca lumină, culoare, gust, sunet șel., să zicem așa, ca lucrare vizibilă, ca cuvânt scris, sunet, icoană, șel.

După ce știm, în ce formă se estinde cugetarea mai departe, să examinăm și mijloacele, prin cari se va estinde. Acest mijloc în rândul prim e aceea mășinare ciudată, pe care o numim *organizație umană*. Cugetul vine din afară, ca lumină, sunet, între celulele și sistemul nervos al creierilor și acolo în atelierul ciudat al cugetării își continuă munca. Ce ajunge odată aici, ca putere, ca energie funcționează mai departe. Cugetarea redă asemenea cugetări sau se luptă cu cele diferite, sau se transformă în altă putere.

Fiindcă în natură toate se întâmplă din anumite cauze, fiindcă efectul și ordinea numai așa e posibilă dacă umblă cu aceleași urmări și în aceleași împrejurări și cauze, este evident, că și în universalul moral trebuie să domineze această legalitate, așadar binele moral totdeauna bun, răul rău, respective umblă cu asemenea urmări. Precum e de sigur, că magnetul

atrage ferul, lumina solară între alte mijloace se frânge, că corpul aruncat în sus cade la pământ, așa de sigur e, că minciuna, furtul, vătămarea activă vor avea urmări rele. Că pe un mincinos, fur, odată de două ori nu-l prind, că vătămarea nu se răzbună la moment cu un cuvânt, că păcatul nu se răzbună de loc, numai atâta înseamnă, că din cauza unor procese, elemente nouă, pedeci, se amână, că energia se ascunde, ca după un anumit timp iarăși să se prefacă în putere vie și să și creeze consecvențele.

Corpul cadent îl putem prinde, între magnet și fer putem pune obiecte izolatoare, dar nici puterea atrăgătoare a pământului, nici magnetizmul nu se schimbă. rămâne putere ascunsă, care între împrejurări favorabile iarăși va funcționa mai departe. O astfel de putere ascunsă este păcatul neispășit, îi trebuie anumite împrejurări, ca să urmeze îndreptarea corespunzătoare.

Cu cât ne vom convinge mai bine, ne va părea mai evident, mai natural, că aceea, ce numim ispășire, este numai o urmă naturală a faptei, că fiecare păcat, greșală, este o premergere, care are urmă. Dacă nu ar fi așa, ar trebui să presupunem, că în legile naturale sunt excepțiuni. Inșă astfel de excepțiuni, numai gramatica cunoaște.

Urmările naturale ale greșelilor și păcatelor noastre, reacțiunea, care urmează sigur asupra anumiților efecte, cei vechi o numiau *Nemesis*, zeița răzbunării. Precum gravitațiunea dintre obiectele de pe cer și de pe pământ funcționează încontinuu, precum umbra încontinuu urmărește lumina, tot așa urmărește *Nemesis* păcatul, tot așa binele își aduce totdeauna urmările sale. Lumea în care trăim, plantele, lemnele, pădurile, câmpurile, pietrele, oamenii nu numai ne sunt martorii vieții noastre, dar ne sunt adoratorii și acuzatorii noștri, întrucât faptele noastre fac schimbări și la ele. Intreaga natură e o carte mare, în care este însemnată fiecare faptă a noastră și universalul nu numai plătește, dar și încasează fără milă datoriile. Americanul Emerson zice: „Stânca, când se rostogolește, lasă urmă după sine pe coasta dealului, fluidul face șanț în pământ, animalele își lasă oasele în stratul pământului, algele și frunzele își lasă modesta suvenir pe cărbunele de peatră. Piciorul nu poate să pășască în omăt, sau pe pământ, ca să nu lase urmă mai mult sau mai puțin tenace, care să-i deseneze mapa drumului său. Fiecare mișcare a omului se serie în memoria preținilor săi și în propria lui față și manieră. Atmosfera e plină de valuri, corul de semne, pământul de suvenir; și fiecare obiect este acoperit cu astfel de îndrumări, cari vorbesc și sunt înțelese“.

Faptele și cuvintele noastre, cari se întipăresc în memoria altora, își continuă lucrul mai departe în memoria celorlalți. Precum sunetul în aer, fulgerul prin sirmă, pe unde numai se poate conduce, așa se conduc cuvintele și cugetele din creeri în creeri și de acolo în obiectele fără viață. Cugetele filozofice ale lui Plato și Socrate și azi sunt puteri viețuitoare. După ce au parcurs conștiința grecilor, au fructificat modul de cugetare al evului vechiu, în evul mediu s'au și strecurat în chiliile claustrilor, și acum după 2 și 1/2 mii de ani prin grai viu și scris umblă și funcționează din cap în cap.

De aici urmează, că ori ce faptă bună, simțământ bun, cu un cuvânt, orice putere morală este tot așa un dar, un teazar comun, ca razele soarelui, apa, aerul șcl. Cine numai ajunge la ele, le simte efectul binefăcător. Și n'radevăr! Fiecare om bun toate le înbu-nătățește din jurul său, cel rău toate le strică. Cine

greșește contra universalului fizic, acela face o prostie, acela voește imposibilitate. Neperetrabilitatea p. ex. nu lasă, ca cineva să treacă prin părete. Dacă totuși se repede cu capul, și-l sparge. Spargerea capului a pre-mers o greșală logică, așadar o cugetare greșită; cine greșește dar în contra universalului fizic, comite greșală logică, în cugetarea aceluia este eroare.

Așa suntem și cu universalul moral. Tot păcatul, toată greșală mai nainte este o cugetare greșită, o judecată falsă. Falsă e judecata atunci, când lipsesc din ea elementele necesare, ideile corecte. Cine păcătuiește acela sau nu cunoaște aceea lege a universalului, în contra căruia greșește, sau, dacă o cunoaște, nu știe, că fiecare faptă, ca cauză, are urmarea sa, și în sfârșit, crede — greșit — că aceasta urmărește o va putea asemeni, ascunde.

Dacă am putea face statistica păcatelor, ar eși la iveală, că toate păcatele se comit din credință, că se vor putea ascunde. Prima întreprindere îi face succese păcătoșului și celelalte. Inșă schimbarea lucrării naturale, curmarea legăturii cauzelor nu este în puterea omului. Greșit crede furul, că furtul va rămânea faptă ascunsă, că dacă nu i-se rentoarce palma ori lovitura dată altuia, afacerea e terminată. Greșit crede bețivul, desfrânatul, că își va dormi amețeala, că în curând o vor birui nervii. Universalul nu cunoaște ertare. Frumos o cântă aceasta poetul:

„Judecător adevărat ești, o! natură!

„Supoartă omule, ce ți-i măsurat!

„Nu este ertare“.

Greșim, când credem, că urmările cugetelor și faptelor le putem încunjura, că pentru pofta unora sau altora legile universalului moral ar pauză. Acea pauză, încunjurare, sau amânarea urmărilor este numai aparentă. Că *Nemesis* întârzie sau nu ajungem sosirea ei, nu înseamnă, că nu sunt urmări nemiloase, că nu este legalitate în universalul moral; din contră: inșăși întârzierea aparentă adevărește efectul. Adevărește, că în natură nu este săritură, că legătura fenomenelor înaintează din cauză în cauză, că trebuie timp să meargă dela primul până la ultimul. Și într'adevăr, între viața sufletească a omului, între cugetare, fapte și între urmările acestora se află o serie întreagă de cauze și efecte. Inșă împrejurările externe plăcute ori neplăcute în decursul anilor pot ascunde puterea vie, pe *Nemesis*.

Pentru documentarea acestora nu ne servim de altă, decât de legile ereditare. Ca beția părintetui să se poată deștepta în fiu îi trebuie 20 de ani. Fiul p. ex. va fi bețiv în etatea de 20 ani. Inșă sf. Scriptură ne învață și ne face atenți, că păcatele părinților le ispășesc nepoții și strănepoții. Podagra, sângele rău, toate nevoile, chinue generații întregi, până ce în fine stărpesc întreaga națiune.

Aceasta este agronomia universalului. Unde sunt mici cauzele, și efectele, de loc vin urmările; unde e mare legătura cauzelor, mulți factori, lucră la mijloc numai după ani, ba chiar și după una sau două vieți de om pășește *Nemesis*. Apoi numai nouă celor cu viața de o palmă ne pare lung acest proces. Inșăntea legilor marelui universal 10—100—1000, ba 1 milion de ani sunt ca o zi. Intregul șir de creațiuni p. ex. Floarea de tisa, care trăește numai o zi, numai câteva ore se bucură de viață. Acestor creațiuni nici atâta timp nu le rămăaie, ca să-și vază descendenții. Alte creațiuni pot vedea un șir întreg de relații, de causalitate. Și oare nu ar fi prostie a crede, că pentru-că aceste creaturi nu trăiesc să vadă acel șir, apoi acela nici nu există? Acolo dar, unde nouă ni-se pare, că *Nemesis* întârzie, sau nici nu vine, acolo nici nu e

întârziare, numai un șir de cazе. Viața noastră spiri-
tuală și urmările acesteia, mai mult sunt astfel de șir
de cauze. Când Plato cu privirea sa ageră, cu cugeta-
rea sa afundă, a aflat universalul a strigat: „Dacă
oameni ar ști ce frumoasă e virtutea, nimeni nu ar
păcătu!” Acestea cu alte cuvinte atâta înseamnă: dacă
oamenii ar ști, că răul are influință rea nu numai
asupra lui, ci și asupra altora, binele tuturor bine,
atunci nici cu voia nu ar greși în contra sa, adecă
nimeni nu ar fi păcătos. Dacă cineva învață odată-
unul, nici cu voia nu greșește la înmulțire, tot așa
cine prevede adevărurile universalului moral, vede
clar urmările păcatului și nu va păcătu.

Însă să deosebim bine. Cei mai mulți cred, că
cunosc legile universalului. Această cunoștință, însă,
este superficială, foarte debilă, lipsește din ea con-
vingerea. Aceasta convingere trebuie să se coacă cu
conștiința, că ce moralicește e bine, înaintea tuturor
e bine, ce moralicește e rău, aceea atât pentru cel
ce îl comite, cât și pentru alții e rău.

Dar rău nime nu-și vrea, nime nu va comite
păcat ale cărui urmări le cunoaște.

Din toate aceste urmează, că propia-ne fericire
și bunăstare prelinde, ca între acei, între cari trăim,
încât e posibil să fie cât mai mulți oameni buni și
cât mai puțini oameni răi, pentru că atunci ne ajunge
mai puțin rău.

Este evident, că neștiința tuturor acestora adecă
necunoașterea universalului este lipsa de pricepere.
Tot păcatul și greșala, așadar sunt urmarea unei ne-
științe cu anumită intenție mai mult sau mai puțin tenace.

Mai toate legile universalului moral se pot re-
duce la una principală, respective, la o poruncă prin-
cipală, care sună: *fi drept*.

Aici nu numai aceea se zice, că nu fură, nu ucide
nu minți, dar și aceea că să fii folositor, lucrător, fe-
ricitor membru al acelu cerc, unde te-a rânduit soarta.

Foarte corect zice un scriitor: „Cea mai prin-
cipală lege a vieții e dreptatea, fie aceea morală fie ju-
ridică, fie socială. Și singură aceea creațiune poate
rămânea între noi, a căruia bază e dreptatea și ce e,
ca ea: „Onoarea internă”.

Drept va fi industriașul, când din materie bună
ne dă lucru bun, comerciantul, când ne dă marfă bună
cu preț potrivit, oratorul, scriitorul, politicianul, înțe-
leptul, dacă mai presus de toate, caută adevărul.

Orice falșitate este o greșală contra universalului
moral. Și cine greșește contra acestei ordine, trebuie
răsunat.

Dacă vom recapitula celea zise până acuma,
vom ajunge la rezultatele, respective învățăturile ur-
mătoare:

În decursul scurtei noastre vieți atâta trebuie să
știm și să învățăm, încât nu știm unde să începem,
unele să sfârșim și ce să ținem mai de esențial.

Ceea ce asigură în mai mare măsură fericirea
individuală și publică, va fi la tot cazul mai esențial.
Și fiind-că neînvațați și neexperți venim în lume, în
care domnește ordinul așa numit universal, fiindcă uni-
versalul domnește cu o așa putere absolută, că neîn-
duplicabil calcă în picioare pe orice trecător, care va-
tămă legile lui în măsură mai mare, dar nici greșala
mică n'o lasă nerăzbinată: nu poate fi lucru mai în-
țelept, decât a învăța prima oară, că există universal
și că domnesc legile lui neschimbate.

Aceea parte a universalului, care se referă la
întreg universul, se numește universal fizic, care se
referă la viața morală a omului: universal moral, ale
cărui maxime esențiale sunt acestea:

1. Nimic nu se perde în natură, și așa nici un
bine, nici un rău nu rămâne fără rezultat potrivit.

2. Bun e tot ce tinde spre fericirea individuală
și publică și cu cât strică mai rău publicului, cu atât
e mai rău. Acest bine și rău nu e altă decât aceea,
la ce creștinul îi zice: virtute morală și păcat.

3. Orice faptă morală își are consecvența natu-
rală, care nici când nu lipsește așa, că binele își aduce
răsplata și răul pedeapsă

4. Legile naturale, universalul, nu le putem în-
șelă; toate cugetele, faptele le înseamnă și la termin
răsplătește ori pedepsește fără milă.

5. În cât mai mare măsură atacăm universalul,
cu atât în mai mare măsură ne atinge. Nu cunoaște
excepțiune, nu iartă.

6. Orice păcat, greșală este o urmare, că nu cu-
noaștem universalul, sau unele legi ale aceluia, așadar
o urmare a neștiinței, a lipsei de pricepere. Eroare
de pricepere este și atunci, dacă în ferbințelea momen-
tană nu ne aducem aminte de universal.

7. Prima datorință a statului, societății, a scoalei
este a deștepta în tinerime cunoștința, stima univer-
salului.

Tradusă de:

Petru Coroiu.

stud. ped.

Ad. Nr 4036/1906.

Consemnarea

manualelor recomandate pentru întrebuințare în
școlile populare profesionale din dieceza Aradu-
lui pentru anul școlar 1906/7.

1. Istorioare morale de Dr. P. Barbu ediț. III-a	30 fil.
2. Istorioare biblice „ „ „ V-a	30 „
3. Istorioare bisericești „ „ III-a	30 „
4. Catehizm „ „ V-a	40 „
5. Abc-dar carte de cetire de I. Moldovan con- soții ediția V-a	40 „
6. Abc-dar după metoda sunetelor vii de I. Vuia ediția I-a	40 „
7. Instrucțiune referitoare la abc-darul după metoda sunetelor vii ediția I-a	80 „
8. Carte de cetire pentru clasa a doua de I. Vuia ediția I-a	36 „
9. A doua carte de cetire pentru clasa a doua de I. Groșorean ediția III-a	40 „
10. Carte de cetire pentru clasa 3—4 de I. Vuia ediția I-a	50 „
11. A treia carte de cetire de N. Ștef con- soții ediția I-a	60 „
12. A patra carte de cetire de I. Groșorean și consoții ediția I-a	50 „
13. Carte de cetire pentru clasa 5—6 de I. Vuia ediția I-a	60 „
14. Carte de învățătură pentru școlile de re- petiție de I. Vuia ediția I-a	1.50 „
15. Gramatica română de I. Groșorean ediția I-a	40 „
16. Gramatica română pentru clasa 3, 4, 5 și 6 de I. Vuia ediția I-a	60 „
17. Curs practic de istoria literaturii române de Iosif Stanca ediția I-a	40 „
18. Exerciții intuitive române-maghiare de I. Vancu ediția I-a	50 „
19. Curs practic de limba maghiară de I. Vuia ediția I-a	60 „

20. Limba magiară de Groșorean și Moldovan partea I ediția I-a	50 "
21. Limba magiară de Groșorean și Moldovan partea II ediția I-a	50 "
22. Curs practic de aritmetică și geometrie pentru 2, 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare de Iuliu Vuia	—
23. Geografia comitatului Arad de D. Medrea ediția I-a	70 "
*24. Elementele din geografie și constituție pentru clasele 3, 4, 5 și 6 ale școlii primare de I. Vuia	—
25. Geografia Ungariei de Iosif Stanca ediția I-a	30 "
26. Istoria Ungariei de Iuliu Vuia ediția I-a	40 "
27. Istoria naturală " " " " " "	60 "
28. Economia rațională " " " " " I-a	56 "
29. Fizica de I. Dariu Brașov	60 "
30. Din liturgica bisericii gr. or. rom.	60 "
31. Din istoria biblică pentru școlile populare	20 "
32. Tabele de cetire după metoda sunetelor vii garnitura cu 5. cor. — plus 72 fil. porto poștal. <i>Se capătă nu- mai la autorul Iuliu Vuia învătător Nagy Komlos (Torontál megye).</i>	

Lista acestor manuale e obligatoare în felul că dintre manualele recomandate de aci pentru aceeași clasă, învățătorul are să și-l aleagă pe acel ce l-a aflat de cel mai potrivit elevilor săi.

Se interzice totodată întrebuițarea de manuale diferite, ori dela diferiți autori, din unul și același obiect în aceeași clasă.

Toate manualele înșirate mai sus se află la *Administratiunea Tipografiei noastre diecezane, de unde pot fi procurate.*

Arad, la 1/14 August 1906.

In absența și din încredințarea
P. S. S. Dlui Episcop:

George Popovici
referent consistorial.

CRONICA.

P. S. Sa Domnul Episcop diecezan, s a reîntors la reședința sa Joi în 6 Sept. n. din Sibiiu, unde a luat parte la ședințele fundatiunii Gozsdu

Alegere de preot, la stațiunea vacantă din Beba-veche a fost ales cu totalitatea voturilor dl Al. Chi-sodzan, arhivar consistorial.

Notiță bibliografică. În editura Redacțiunii „Foaia Diecezană” a apărut: „Nazarenismul, Istoria și ființa lui, de Dr. Vladimir Dimitrievici, tradus de Iosif Bălan profesor”. Format 8°, pag. 250, hârtie și tipar foarte fine. Opul se poate comanda dela Redacțiunea Foi Diece-zane în Caransebeș și costă 2 coroane. La comanda mai mari pentru distribuirea cărții în popor — se dă rabat 30%.

Convocare. În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se convoacă la adunarea generală ordinară în Brașov, pe zilele de 21 și 22 Septemvrie st. n. 1906. Programul adunării este: Ședința I. Vineri, la 21 Septemvrie st. n., la orele 11 a. m. Ordine de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. În-scrierea delegaților prezenți. 3. Raportul general al Comitetului central. 4. Alegerea comisiunilor pentru: a) examinarea raportului general; b) cenzurarea soco-telilor anului 1905 și a proiectului de budget pentru

*) Sub tipar.

anul 1907; c) înscrierea membrilor. 5. Prezentarea eventualelor propuneri. (Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezenate în scris prezidiului Asociațiunii (în Sibiiu, strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală). Ședința II. Sâmbătă, în 22 Septemvrie st. n. la orele 10 a. m. Ordinea de zi: 1. Raportul comisiunii. 2. Alegerea secretarului literar. 3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1907. 4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 5. Închiderea adunării generale. La orele 4 d. a. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare și conferințe publice. Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 1 Iunie 1906. Iosif Sterca Șuluțu pre-zident. Dr. C. Diaconvich, secretar I.

Concurs.

Se escrie concurs, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea definitivă a următoarelor parohii de clasa III-a.

1. *Govoșdia*, cu venitele: a) uzufructul unei jumătăți de sesiune pământ estravilan, și a unui intravilan; b) birul dela circa 80 nre de case și anume: dela credincioșii cu $\frac{1}{4}$ pământ, câte una măsură de cucuruz sfărmat, dela cei cu $\frac{1}{8}$ pământ câte jumătate măsură ear dela jeleri câte $\frac{1}{4}$ măsură; c) stolele îndatinate; și d) întregirea venitelor dela stat după evaluecațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

2. *Ignești*. Venitele sunt: a) un intravilan și 16 jugh. cat. pământ estravilan; b) birul uzuat, anume: 2 mäs. cu coceni, sau 2 cor. dela casele cu $\frac{1}{4}$ päm. și mai mult, ear dela cecelelalte case, câte o măsură cu coceni, sau 1 coroană; c) stolele îndatinate; și d) întregirea venitelor dela stat, după evaluecațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

3. *Mustești*. Venitele sunt: a) uzufructul a lor 30 jugh cat. de pământ estravilan (parte arător, parte pășune) b) stolele și birul uzuat; c) întregirea venitelor dela stat, după evaluecațiunea celui ales. Casă parohială nu este.

4. *Neagra*. Venitele sunt: a) uzufructul unui intravilan și a unei $\frac{1}{2}$ sesiuni pământ estravilan; b) stolele și birul îndatinat; c) întregirea venitelor dela stat amăsurat evaluecațiunei fiitorului preot. Casă parohială nu este. Dările publice la toate parohiile le vor suportă cei aleși.

Doritorii de a ocupa vre-una din parohiile de mai sus, sunt poștiți ca recursesle adjustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial respectiv, să le subștearnă la Oficiul ppopesc gr. or. rom. din Buttyin (com. Arad), având a se prezentă în careva Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din parohia la care a reflectat, spre a-și arăta desteritatea n cele rituale.

Comitetele parohiale.

În conșelegere cu: *Ioan Georgia* m. p. protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa III-a din **Diosig** pprezviteratul Orășii-mari se escrie concurs cu termin de alegere pe **I/I4 Octomvrie** 1906.

Emolumentele sunt: 1. Douăzeci jugere catastrale pământ arător 2. Dela 75 numere de case câte una măsură bucate à 2 cor. . Dela 75 numere de case câte 80 fil. 4. Venitele stolare. 5. Casa parohială cu supraedificatele și intravilan. 6. Ca întregire a dotației preoștești din visteria statului, — pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere sumă de 499 cor., iar pentru

cei cu 8 cl. 1299 cor. Contribuția erarială după pământurile parohiale o va solvi preotul alegând. Alegândul preot are se catihizeze la școala cotidiană și de repetiție din parohie, fără privire la caracterul aceleia și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericească ori dieceză.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursurile adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parohii, subsemnatului protopop în Oradea-mare până în 28 Septembrie (11 Octombrie) a. c. iară până la alegere să se prezenteze în sf. biserică în vre-o Duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcalu* m. p. protoprezviter.

—□— 3

În urma abzicerii fericitului în Domnul fost ales preot Adam Val și amăsurat dispozițiilor Venerabilului Consistor de nr. 4187/1906 pentru îndeplinirea definitivă a parohiei **Leasa** protoprezv. Halmagiului se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“

Emolumentele sunt: 1. Birul parohial de 40 măsuri de cucuruz în boambe. 2. Venitele stolare uzuale și adevă: a) Dela înmormântări mari 6 cor. dela cele mici 3 cor. b) Dela botezuri cu feștanie 1 cor. c) Dela cununie 6 cor. d) Atestat n cauza căsătoriei civile 2 cor. e) pentru liturgie și maslu câte 2 cor. f) slujbe la bolnavi 1 cor. 3. Întregirea dela stat conform evaluificațiunei alegândului. 4. De locuință va avea a să îngriji alesul pe spesele sale proprii.

Dela recurenți să poștește evaluificațiune prescrișă pentru parohiile de clasa III, cei cu evaluificație superioară însă vor fi preferiți. Recursurile instruite conform §-ului 13 din „Stat. Org.“ și adresate comitetului parohial din Leasa sunt a se subșterne pe calea oficiului pprezv. al Halmagiului (Nagy-Halmagy). Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți că în senzul §-lui 18 din „Regulam.“ să se prezinte în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Leasa spre a-și arăta desteritatea în cântare și predicament făcându-se astfel cunoscuți poporului.

Din ședința comitetului parohial din Leasa ținută la 6/19 August 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protoprezviter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Burda** în tractul Beiușului se escrie concurs cu termen pe **17/30 Sept.** a. c.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala de fașiune B. și anume: a) pământ parohial 5 jughere cadastrale și 660 stângeni □ b) bir proeșesc câte o bradie cucuruz dela 70 numere de case c) stolele îndatinate d) întregirea dela stat pentru cei fără 8 clase 740 cor.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile conform Regulamentului până la termen la subșcrisul protopop.

Beiuș la 14/27 Aug. 1906.

În conțelegere cu com. paroh. *Vasilie Papp* protopop.

—□— 2—3

Pentru stațiunile învățătoarești subsemnate se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare, și anume:

1. *S. Lazuri*, cu salar 600 cor. cu toate emolumentele compute.

2. *Pocola*: 100 cor. în bani, 5 cubule cucuruz, 6 metri lemne, arânda unui pământ 25 cor. din fun-

dația „Mihaiu“ 50 cor. și venitele cantonale. Pentru întregirea salarului se va recurge la stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile conform Regulamentului în termenul prescriș la oficiul protopopesc având a se prezenta la sf. biserică vre-odată până la termen.

Beiuș 14/27 Aug. 1906.

Vasilie Papp protopop.

—□— 2—3

Pentru parohia vacantă **Călugări** din tractul Vașcoului se escrie concurs cu termen de alegere pe **24 Sept.** v. a. c.

Salarul e: 1. Dela 180 numeri de case 180 brădi de bucate, grâu și cucuruz; 2. Stolele uzuale și anume: dela înmormântări mari 4—0 cor.; sub 7 ani 2 cor.; dela botez 1 cor.; slujbe mici 80 fil.; liturgii 1 cor. 40 fil.; alte venite circa 56 cor.; dela cununii 6 cor.; extrase câte 2 cor.; 3. Întregire dela stat pentru preot sub 8 clase 635 cor. 30 til. iar pentru cei cu 8 clase 1435 cor. 30 fileri.; 4. De cvartir se va îngriji parohia.

Reflectanții la aceasta parohie sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare la sf. biserică de acolo, iar recursurile ajustate în regulă și adresate comitetului parohial sunt a se trimite M. O. D. Moise Popovici adm. protopopesc în Segyest p. Rieny Bihor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovici*, adm. pprezvitral.

—□— 2—3

Pentru stațiunea învățătoarească **Ștei** din tractul Vașcoului se escrie concurs cu termen de alegere pe **1 Octombrie** n. a. c.

Salarul împreună cu acest post e: 1. Dela parohia Ștei, în bani 400 cor.; 2. Dela stat 200 cor. Acest ajutor se va cere îndată după alegere Cvincvenalele se vor acoperi dela stat. Până la edificarea școlaei parohia se va îngriji de cvartir.

Ceie doresc a ocupa aceasta stațiune sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Ștei, iar recursurile adreseate comitetului parohial sunt a se trimite până la 31 Sept. n. M. O. D. Moise Popovici adm. protopopesc în Segyest p. Rieny.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Moise Popovici*, adm. pprezvitral.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului învățătoresc dela ș. oala gr. ort. română din **Beznea** pprev. Peșteș, prin aceasta se deschide concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în Organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Prin repartiere pe comuna bisericească 600 cor. 2. 24 metrii de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 3. Întregirea din visteria statului, până în curgere, 200 cor. 4. Cvartir corespunzător cu grădina de legume, și un grajd pentru vite.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați, ca recursurile lor, ajustate cu documentele prescrișe de evaluificare, adresate comitetului parohial din Beznea, să le înainteze Prea On. oficiu pprezvitral în Birtin, u. p. Rév, în termenul concursual; dâșii până cu 8 zile înainte de alegere, să se prezente în sf. biserică din Beznea spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cei cu pregătiri superioare sunt preferiți. Alesul fără alta remunerație, va provedea cantoratul în bi-

Supliment la „Biserica și Școala” Nr. 35.

serică. Dat în ședința com. par. gr. ort. român din Breznea, ținută la 6/19 Aug. 1906.

Ioan Câmpian

par. preș. com. par.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **Minead**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 800 cor. și anume: dela parohie 1. În bani gata 200 cor. 2 8 htl. de bucate (jumătate grâu jumătate cucuruz). 3. Scripturistica 5 cor. 4. Lemne la școlă și învățator 20 metri prețuite în 40 cor. 5. Pentru conferință 6 cor. 6. Cvarțir și grădină, iar restul de salar se va acoperi din sperativul ajutor dela stat, pentru care se va înainta rugarea, îndată ce va fi ales învățator. Alesul va fi obligat a ținea regulat școala de repetiție, a conduce strana în biserică având a cânta cu școlarii cântările liturgice și tot el va avea a solvi dările publice, precum și echivalentul.

Recurenții sunt poștiți a-și înainta recursesle ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial în termenul de sus P. O. oficiu ppeș gr. ort. rom. din Buttyin (Arad m.) având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Minead, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* pprezviter insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii de învățătoare la școala tractuală de fete din **Hălmagiu** pe baza ordinelor Vener. Coosistor diecezan de nrii 41.6/1905 și respective 729/1906 se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. În bani gata 600 cor. dela comunele aparținătoare școalelor tract. din notariatele Hălmagiu, Hălmăgel și Bănești. 2. Și până la regularea definitivă a cestiunei cvarțirului, cam deodată 80 cor. relut de cvarțir din cassa bisericii din Hălmagiu. 3. Pentru lemne focale, din care este a se încălzi și sala de învățământ dela comunele aparținătoare 80 cor și dela parohia Hălmagiului 10 cor. 4. Pentru conferință 15 cor. 5. Sripturistica 10 cor. 6. Uzufuctul unui 1/2 de intravilan grădină. 7. Cvinevenalul prescriș după implinirea alor 5 ani la școala tractuală.

Doritoarele de a ocupa aceasta stațiune vor avea a subșterne rugările ajustate cu toate documentele prescrișe de lege, precum și un ddcument despre aceea, că sunt în stare de a propune și lucrul de mână fetițelor adresate com. pprez iterat din Nagyhalmağy Totodată sunt poftite a se prezenta sub durata concursului în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Hălmagiu, spre a se face cunoscută publicului.

Din ședința comitetului pprezviterat al Hălmagiului ținută la 5/18 Aug. 1906. *Comitetul pprezviterat.*

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar* pprezv. inps.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiilor vacante subsemnate se escrie concurs conform concluzelor consistoriale de sub nrii 1440 și 1466 a. c. pe lângă următoarele emolumente;

1. *Mezieș*, precum se vede din coala de fass. B. pământ parohial de 2 cubule, bir preoțesc câte o bradie, apoi stolele uzuete, și anume: a) dela botez 80 fil. b) înmormântare 10 cor. clasa I. 6 cor. cl. II.

2 cor. cl III, cei săraci nimica, până la 7 ani 1 cor. mai sus 2 cor. c) cununie 4 cor. cu estras, d) liturgie privată 1 cor. și întregire dela stat Terminul de alegere 12/25 Septemvre.

2. *Nimăești* postul de capelan, cu jumătate din toate venitele preoțești, care constau din pământ parohial de 13 jug. catastrale și trei intravilane; bir preoțesc o bradie dela casă; stolele îndatinat staverite prin comitet, anume: a) ngropăciune mare 10 cor. de mijloc 8 și 4 cor. îngropăciune mică 1 cor. mai sus 2 cor. b) pentru botez 80 fil. c) cununie 4 cor. cu estras d) liturgie privată 80 fil. maslu cu pâne 80 fil. prec. m și congrua staverită pentru capelani.

Pentru casă se va îngriji viitorul capelan, având comuna a aduce materialul de lipsă terminul de alegere pe 13/26 Septemvre. a. c.

Recurenții vor avea ași trimite petițiunile conform Regulamentului la subscrisul protopop în terminal prescriș, având a se prezenta până la alegere în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică.

Beiuș, la 8/21 August 1906.

În conțelegere cu com. paroh. *Vasilie Papp* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresți subsemnate se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare, și anume:

1. *Răbăgani* cu salar 600 cor. și cortel cu grădina. 2. *Căbești* în bani 320 cor. 12 cub. bucate, venite cantorale, cortel cu grădina.

3. *Săucani* în bani 240 cor. pământ pășunat în 80 cor. stoale cantorale. lemne de foc, locuință și grădină de legumi, și ajutor dela stat.

4. *Roșia* cu salar de 600 cor. locuință cu grădină și lemne de foc.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile cu documentele recerute adresate comitetului parohial în timpul prescriș la subscrisul protopop, având a se prezenta la sf. biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare.

Beiuș 8/21 August 1906.

În conțelegere cu com. paroh. *Vasilie Papp* protopop.

—□—

3—3

În urma penzionării învățătorului Iosif Sferdean, se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățator la școala conf. din **O. Gepiș**, protoprezv. Tınca cu termen de alegere pe ziua de **14/27 Sept.** a. c. pe lângă următoarele emolumente: 1. Cortel foarte acomodat nou cu grădină de legume de 400 □. 2. Bani gata 380 cor. 3. Bucate 20 cub. jum. grâu și jum. cucuruz 200 cor. 4. Patru șinguri de lemne din care două pentru învățator două pentru sala de învățământ 48 cor. 5. Pentru scripturistica și conferință 20 cor. 6. Pentru încălzirea și măturarea famulația școalei 24 cor. 7. Venitele cantorale: dela mort mare 1 cor. dela mort mic 40 fileri dela liturgie privată 40 fileri dela masluri 80 fileri.

Dela recurenți se recere să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică spre a-și arată desteritatea în rituale, cei cu cvalificațiune și bine-meritați vor fi preferiți; eară recursesle să le trimită adresate com. par. Prea On. domn protopop Nicolae Roxin în Micherechiu (Méhkerék) cel mult până în ziua de 10/23 Septemvre.

Dat din ședința comitetului parohial din O. Gepiș ținută la 6/19 August 1906.

Martian Andru,

preș. com. par.

Ioan Pater,

not adhoc.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

3—3

